
Principalele aspecte privind evoluția produsului intern brut în perioada etatizată

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (madalinagabriela_angel@yahoo.com)
Universitatea „Artifex” din București

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (actincon@yahoo.com)
Academia de Studii Economice București / Universitatea „Artifex” București

Drd. Maria MIREA (mirea_maria@yahoo.com)
Academia de Studii Economice din București

Abstract

Un aspect avut în vedere, pentru a asigura comparabilitatea datelor, îl reprezintă faptul că în intervalul de timp cuprins între 1947 și 1989, în România se calculeau indicatorii Produs Social și Venit Național, după metoda producției materiale. În acest sens, a fost nevoie de ajustarea acestor indicatori, prin considerarea serviciilor nemateriale, pentru a obține Produsul Intern Brut.

Pentru fiecare dintre aceste intervale de timp, s-au prezentat date cuprinse în serii de date sintetice, precum și reprezentări grafice.

Keywords: *Produs Social, perioadă supercentralizată, venit național, valoarea adăugată brută*

Clasificarea JEL: *E01, E60, J11*

Introducere

Produsul intern brut este indicatorul cel mai complex de rezultate, care se calculează de foarte mult timp. Chiar și în perioada în care, în România în perioada etatizată se calculau alți indicatori (produsul social și venitul național) după metoda producției materiale, aceștia se transformau în PIB pentru a asigura comparabilitatea internațională. O parte dintre datele privind PIB-ul s-au preluat din anuare statistice sau lucrări ale altor autori care au avut preocupări în transformarea datelor, iar atunci când nu au existat date, autorii au utilizat metode statistice de determinare (interpolări, estimări). De asemenea, în cadrul acestui studiu vom încerca să etapizăm cercetarea pentru a o face cât mai semnificativă.

În estimarea valorii producției diferitelor ramuri nu s-a urmărit o poziție importantă, aceea a mișcării stocurilor deoarece, în statistici, nu există nicio evidență a lor.

Indicatorii nu sunt, însă, afectați prea mult, întrucât, pe termen lung, stocurile, în plus și în minus, se compensează. În estimarea valorii numeroșilor indicatori s-a urmărit evitarea dublelor înregistrări.

Literature review

Alfaro, Chanda, Kalemli-Ozcan and Sayek (2004) au realizat o analiză privind rolul investițiilor străine directe în susținerea creșterii economice. Anghel, Stoica, Samson and Badiu (2017) au analizat corelația dintre Produsul Intern Brut și consumul final. Anghelache, Bardașu and Marinescu (2018) au studiat evoluția teritorială a PIB românesc. Anghelache (2017) a realizat un studiu complex al evoluției socio-economice a României în zece ani de la aderarea la Uniunea Europeană. Anghelache and Anghel (2017) au utilizat metode și modele econometrice pentru a studia factorii de influență ai creșterii PIB. Anghelache, Partachi, Sacală and Ursache (2016) au studiat legătura dintre PIB și investițiile străine directe, utilizând, în acest sens, instrumentarul econometric. Axenciuc (2012) a reconstituit valoarea PIB din România pentru perioadele în care nu erau evidențe exacte. Franco and Mapa (2014) au analizat aspecte referitoare la dinamica inflației și creșterea produsului intern brut. Kapetanios, Marcellino and Papailias (2016) au abordat elemente ale prognozei inflației și creșterii PIB. o temă similară este tratată și de Lahiri and Sheng (2010). Lucas and Moll (2014) au tratat unele aspecte referitoare la dezvoltarea cunoștințelor.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

Analiza este începută cu aspecte referitoare la Produsul Intern Brut, total și pe locuitor.

Produsul Intern Brut, total și pe locuitor, exprimat în dolari ppc 1990 și 2000, serii anuale, în perioada 1950-1990

Tabelul 1

Anii	Produsul intern brut mii dolari ppc			Produsul intern brut pe locuitor dolari ppc		
	valuta 1990	valuta 2000	indici	valuta 1990	valuta 2000	indici
1950	17870	21897	100	1096	1342	100
1960	39311	48168	220,0	2136	2617	194,9
1970	87808	107592	491,4	4336	5312	395,7
1980	161973	198465	906,4	7296	8939	666,1
1985	189361	232024	1059,6	8333	10211	760,9
1990	172867	211813	967,3	7449	9127	680,1

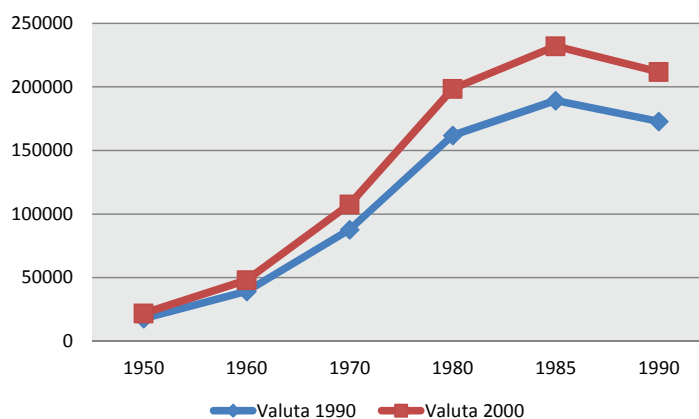
Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autori din anuarele statistice ale României din perioada 1945-2001 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

Tabelul nr. 1 cuprinde indicatori exprimați în dolari USD, paritate a prețurilor de cumpărare (P.P.C.) pentru serii anuale de date.

Datele perioadei 1920-1945, în sursă exprimate în lei 1913, s-au convertit în dolari 1913 împărțindu-se la 5,18 raportul parității metalice aur 1 dolar = 5.18 lei și s-au înmulțit prin coeficientul de depreciere a dolarului de calcul al PIB SUA între 1913-2000 de 13,57; s-a obținut astfel estimarea în dolari ppc 2000. Pentru perioada 1950-1975, valoarea adăugată brută este exprimată în lei comparabili 1963, care a fost adusă la nivelul lei 1975 prin înmulțirea cu 1.086 coeficientul de creștere a prețurilor între 1963-1975. Sumele în lei 1975 s-au raportat apoi la convertorul 8.8 reprezentând ppc leu/dolar 1975, iar valoarea adăugată brută în dolari 1975 s-a multiplicat prin coeficientul 2,63, cât reprezintă gradul de depreciere a dolarului PIB SUA până în anul 2000. S-a obținut astfel valoarea adăugată brută în dolari 2000 comparabili cu datele perioadei anterioare 1920-1947. Pentru anii 1980-2000, valoarea adăugată brută în tabelele inițiale se arată în lei comparabili 1990. În scopul compatibilizării, sumele în lei 1990 s-au adus la nivelul lei 1975 ($\times 0.902$), apoi s-a procedat ca la perioada anterioară: s-au raportat la convertorul ppc leu/dolar 8.8, iar rezultatul s-a multiplicat cu coeficientul de depreciere până la dolari 2000 de 2,63.

Evoluția Produsului Intern Brut, exprimat în dolari ppc 1990 și 2000, în perioada 1950-1990

Figura 1

Datele din tabelul nr. 1 sunt reprezentate grafic și prezintă evoluția Produsului Intern Brut total, exprimat în dolari ppc 1990 și 2000, serii anuale, în perioada 1950-1990. **În perioada supusă analizei, valoarea maximă a PIB total, atât în valuta 1990 cât și în valuta 2000, este înregistrată în anul 1985.**

În tabelul nr. 2 sunt prezentate datele privind structura valorii adăugate brute pe domenii de activitate, considerând media anilor analizați.

Structura valorii adăugate brute după domeniile de activitate, exprimată în dolari SUA (ppc 2000), medii ale anilor, perioada 1950-1989

Tabelul 2

Medii ale anilor	Total valoarea adăugată brută mii dolari	Producția de bunuri mii dolari	Activitatea de servicii mii dolari
1950-1954	26966	19610	7376
1960-1964	52707	39322	13385
1970-1974	120585	92571	28014
1980-1984	200951	144399	56552
1985-1989	218478	157690	60788

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autori din anuarele statistice ale României din perioada 1945-2001 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

Având în vedere datele din tabelul nr. 3, constatăm că după anul 1990, a scăzut ponderea producției de bunuri, în favoarea serviciilor, aspect specific economiei de piață.

Structura valorii adăugate brute pe domenii de activitate, medii ale anilor, perioada 1950-1989

Tabelul 3

Medii ale anilor	Producția de bunuri	Activitatea de servicii	Total valoarea adăugată brută
1950-1954	72,6	27,4	100
1960-1964	74,6	25,4	100
1970-1974	76,7	23,3	100
1980-1984	71,8	28,2	100
1985-1989	72,2	27,8	100

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autor din anuarele statistice ale României din perioada 1945-2001 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

Din tabelul nr. 4 se poate studia pe intervale de timp, structura VAB în producția de bunuri și servicii, pe total. ***În perioada 1950-1989, se constată o creștere continuă a tuturor indicatorilor analizați.***

**Structura valorii adăugate brute în producția de bunuri,
pe ramuri-resurse, total, în dolari ppc 2000, medii ale anilor, perioada
1950-1989**

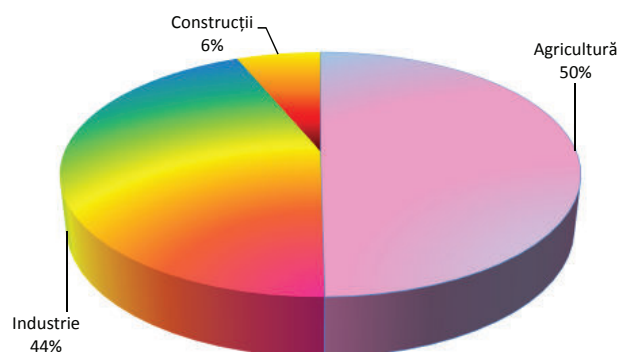
Tabelul nr. 4

Medii ale anilor	Total mii dolari	Agricultură mii dolari	Industrie mii dolari	Construcții mii dolari
1950-1954	19609	9762	8618	1229
1960-1964	39322	13831	21642	3849
1970-1974	92571	18726	64346	9499
1980-1984	144399	32316	98166	13917
1985-1989	157690	33105	109355	15230

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autor din anuarele statistice ale României din perioada 1945-2001 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

**Structura valorii adăugate brute în producția de bunuri, pe
ramuri-resurse, total, în dolari ppc 2000, medii ale anilor perioadei 1950-1954**

Figura 2

În figura nr. 2 este evidențiată structura valorii adăugate brute în producția de bunuri, pe ramuri-resurse, total, în dolari ppc 2000, medii ale anilor perioadei 1950-1954, ponderea cea mai mare fiind deținută de agricultură.

Structura valorii adăugate brute în producția de bunuri, pe ramuri-resurse, pe locuitor, în dolari ppc 2000, medii ale anilor, perioada 1950-1989

Tabelul nr. 5

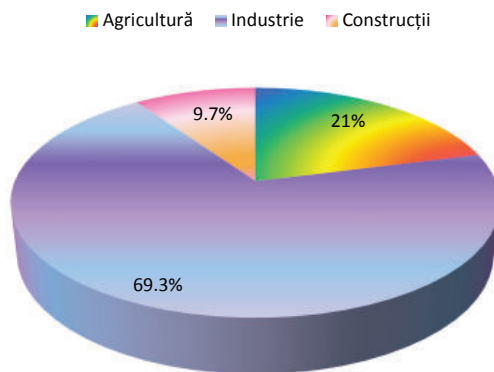
Medii ale anilor	Total dolari	Agricultură dolari	Industrie dolari	Construcții dolari
1950-1954	1175	585	516	74
1960-1964	2104	741	1157	206
1970-1974	4478	907	3111	460
1980-1984	6433	1439	4374	620
1985-1989	6876	1444	4768	664

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autor din anuarele statistice ale României din perioada 1945-2001 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

În figura 3 este prezentată structura valorii adăugate brute în producția de bunuri, pe ramuri-resurse, pe locuitor, în dolari ppc 2000, medii ale anilor din perioada 1985-1989, cea mai mare pondere fiind deținută de industrie.

Structura valorii adăugate brute în producția de bunuri, pe ramuri-resurse, pe locuitor, în dolari ppc 2000, medii ale anilor, perioada 1950-1989

Figura 3

Tabelul nr. 6 cuprinde structura VAB, pe principalele trei ramuri ale economiei naționale (agricultură, industrie și construcții). Agricultura a scăzut ca pondere, de la 52,8%, cât era în perioada 1950-1954 la 21% în perioada 1985-1989. În schimb, ponderea industriei a crescut în mod continuu, de la 40,6% media anilor 1950-1954 la 69,3% în perioada 1985-1989. Construcțiile au avut o evoluție constantă, ponderea fiind cuprinsă în intervalul 6,6-11,0% în perioada 1950-1989.

**Structura valorii adăugate brute în domeniul producției
de bunuri, pe ramuri-resurse, medii ale anilor, în perioada 1950-1989**

*Tabelul 6
- ponderi -*

Medii ale anilor	Total	Agricultură și altele	Industrie	Construcții
1950-1954	100	52,8	40,6	6,6
1960-1964	100	36,4	53,5	10,1
1970-1974	100	21,8	67,2	11,0
1980-1984	100	22,4	68,0	9,6
1985-1989	100	21,0	69,3	9,7

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autor din anuarele statistice ale României din perioada 1945-2001 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

În continuare, în tabelul nr. 7 este prezentată evoluția venitului național exprimat în principalele prețuri utilizate (curente, comparabile, cu bază de referință anul 1963 și comparabile prin deflatare).

Venitul național în cele trei categorii principale de prețuri

Tabelul 7

	1950	1955	1965	1970	1975
Preturi curente mld. lei	34,2	75,4	146,4	217,9	354,6
Preturi comparabile 1963 mld. lei	34,2	65,8	141,6	212,1	361,9
Diferențe, mld. lei	0,0	9,6	4,6	5,8	-7,3
Preturi comparabile prin indicii venitului național baza = 100 în anul 1950, mld. lei	34,2	65,7	141,4	205	349,5
Diferențe, mld. lei	0,0	9,7	5,0	12,9	5,1

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autor din anuarele statistice ale României din perioada 1945-1976 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

Pentru a surprinde modificările principalilor indicatori macroeconomici (populația pe medii, populația ocupată pe total și pe domenii de activitate, populația salariată), am ales pentru analiză perioada 1980-1989. Valorile absolute și/sau relative ale acestor indicatori sunt prezentate în tabelul nr. 8.

Evoluția principalilor indicatori macroeconomici în perioada 1980-1989

Tabelul 8

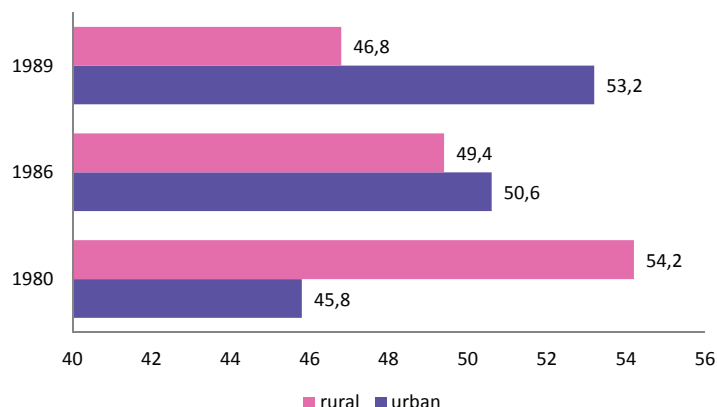
Anii	Populația pe medii de locuire, ponderi		Populația ocupată mii	Populația ocupată, ponderi			Populația salariată	
	urban	rural		agricul-tură	industrie și construcții	servicii, altele	mii	pondere în cea ocupată
1980	45,8	54,2	10,4	29,4	43,8	26,8	7340	70,2
1986	50,6	49,4	10,7	28,3	44,7	27,0	7752	72,7
1989	53,2	46,8	10,9	27,5	45,1	27,4	7997	73,0

Sursa: Datele sunt preluate și prelucrate de autor din anuarele statistice ale României din perioada 1979-2000 și din lucrarea „Produsul Intern Brut al României 1862-2000”, vol. I și II, autor Victor Axenciuc, Editura Economică, București, 2012.

Pondereea populației pe medii de locuire, în perioada 1980-1989

Figura 4

În figura nr. 4 este prezentată ponderea populației pe medii de locuire, în intervalul de timp 1980-1989. Dacă în anul 1980, mai mult de jumătate din populația țării se afla în mediul rural, în anul 1989 situația a fost inversă, astfel că 53,2% populația țării se afla în mediul urban.

Concluzii

În perioada economiei centralizate, indicatorul macroeconomic de rezultate avea denumirea de produs social global. Atât indicatorul produs intern brut cât produsul social au rolul de a prezenta rezultatele finale înregistrate la nivel național.

Diferențele dintre cei doi indicatori constau în conceptul în care aceștia sunt calculați. În consecință, produsul social total este calculat în conceptul producției materiale, adică se considera că doar activitatea producției materiale aduce valoare adăugată brută, nu și alte servicii care nu sunt direct legate de producția materială.

Bibliografie

1. Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S. and Sayek, S., (2004). FDI and economic growth: the role of local financial markets. *Journal of International Economics*, 64, 89-112
2. Anghel, M.G., Stoica, R., Samson, T. and Badiu, A. (2017). Analysis of the Econometric model of the correlation between GDP and final consumption. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 2, 122-129
3. Anghelache, C., Bardășu, G. and Marinescu, A.I. (2018). Analysis of The Territorial Evolution of The Gross Domestic Product. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 7, 12-20

-
4. Anghelache, C. (2017). *România 2017. Starea economică la un deceniu de la aderare*, Editura Economică, București
  5. Anghelache, C. and Anghel, M.G. (2017). Econometric methods and models used in the analysis of the factorial influence of the gross domestic product growth. *Network Intelligence Studies*, V (9), (1/2017), 67-78
  6. Anghelache, C., Partachi, I., Sacală, C. and Ursache, A. (2016). Using econometric models in the correlation between the evolution of the Gross Domestic Product and Foreign Direct Investments. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 124-129
  7. Axenciuc, V. (2012). *Produsul Intern Brut al României 1862-2000*, vol. I și II, Editura Economică, București
  8. Franco, R. J. G. and Mapa, D. S. (2014). The Dynamics of Inflation and GDP Growth: A Mixed Frequency Model Approach, *University Library of Munich, Germany* in its series MPRA Paper with number 55858
  9. Kapetanios, G., Marcellino, M. and Papailias, F. (2016). Forecasting inflation and GDP growth using heuristic optimisation of information criteria and variable reduction methods. *Computational Statistics & Data Analysis*, 100, 369-382
  10. Lahiri, K. and Sheng, X. (2010). Learning and heterogeneity in GDP and inflation forecasts. *International Journal of Forecasting*, 26(2), 265-292
  11. Lucas, R.E. and Moll, B. (2014). Knowledge Growth and the Allocation of Time, *Journal of Political Economy*, 122 (1), 1-51